

Szerkesztőségi Iroda:
Nagy-Beeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
uatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21 szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 12 frt.
Félévre ———— 6 „
Negyedévre ———— 3 „
Egy hóra ———— 1 „
— Egyes szám ára 4 kr. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap esti 6 óráig.

Nagybeeskerek, 1899.

XXVIII. évfolyam. 47. szám.

Hétfő, február 27.

A legmagyarabb miniszterelnök.

Nagybeeskerek, február 27.

Nemcsak most az elválás pillanatában, de évtizedek múlva is ezen a néven fogják nevezni Bánffy Dezső bárót. Nincs, nem lehet igaz magyar ember, aki képes volna amugy istenigazában tagadni, hogy a lelépő kormányelnökben a hamisítatlan magyar államférfi típusa testesült meg, és érte el a tökéletesség fokát. Ő a legmagyarabb miniszterelnök! Ezt az elnevezést még kormányzása virágjában kapta és ez rajta is ragadt. Tul fogja élni nemcsak a bucsuzó regimét, hanem Bánffy Dezsőt magát és az utána következő kormányok, rendszerek beláthatatlan sorát.

Magyar érzelmében, magyar akaratában rajta tuitenni nem lehet. A magyar állameszme érdekében szerzett érdemeit lefokozni: hín vállalkozás lenne. Utánozni fogják őt, de utolérni bajosan; tulicítani — soha!

A legmagyarabb miniszterelnök! „Ez csak aféle közhely”, — mondják némelyek. Lehet. De van-e igazság, mely előbb-utóbb közhelylé nem válik? Es vajjon ront-e az igaz voltán, ha sokan szokszor emlegetik? Vajjon Baross Gábor hirneve elhalványult-e az által, hogy még élete folyamán a „vasminiszter” epitheton ornans-szal tisztelte meg a közvélemény?

Bánffy Dezső népszerűsége, bármit mondjanak is ellenfelei, mélyen gyökeredzik és ma már elpusztíthatatlan. Le mondása nem rontott rajta. Magyarágán csorba nem esett. Bánffy egy parlamenti válságnak esett áldozatul, melynek felidézésében neki volt a legcsekélyebb része. Saját hibái nem buktatták meg, ha csak az ő acélerős magyar karakterét nem rójuk fel neki hibául. Ezt pedig csak a magyarság megátalkodott ellenségei teszik. Veltük egy huron pendülnék azok, a kik kétségbe vonni próbálják Bánffy érdemeit az egységes magyar nemzetállam eszméje körül. Taktika, hipokritaság, merő

effektálás ez a magatartás. Nincs az a józan hazafi, bármily dühös ellenzéki legyen is, a ki legalább négy szem közt annyit nem koncedálna, hogy „kár érte, jó magyar volt; akart is, tudott is tenni a magyarságért.” Es ebbe a vallomásba őszinte hazafias sajnálkozás vegyül, ha más szempontból nem, legalább nem eti szempontból. Az ország megkönnyebbülten lélekzett fel, midőn a válság befejezéséről értesült, de merő képmutatás azt állítani, hogy az országos öröm Bánffy báró bukásának szólt. A közhangulat a békét kívánta; ennek létrejöttét üdvözölte. Bánffy Dezsőt a magyar nemzet hazafias elemeinek osztatlan rokonszenve kíséri, mert ki-kij tudja, hogy sokat tett és még többet tehetett volna a magyarságért.

Ez a köztudat biztosítja népszerűségét és nem engedi soha megbukni a magyar nemzet szeretetében. Magyar volt ő tefőtől talpig, nem csak politikájában, de egész egyéniségében Szeretetre méltó, nyílt modora, lovagias karaktere és őszinte demokrata érzése mindenki előtt ismeretes. Megbecsüli az embert és a munkát. Se főurigő nincs benne, se a leereszkedésnek azt a módját nem ismeri, mely sokszor sértőbb a fenhéjazó pöffeszkedésnél. Tevékenysége, munkabírása közmondásossá vált. Ezekben a tulajdonságaiban egy kissé még jobb is, mint magyarjaink javarésze. Tanulhatnának tőle szorgalmat, ernyedetlen kitartást. Okosság, józansága még a magyarnál is magyarabb, mert egyszerűen erdélyi. Vele született nagy emberismerete is ott, a királyhágón tul, a nemzetiségi harcok kohójában keményedett meg. Bámulatós érzéke új dolgok kezdeményezése iránt megint nem aféle mindennapi magyar kvalitás. Sok ember előtt, a kik jól érezték magukat a tétlen maradiság posványában, e miatt nem is volt a legkellemesebb vezető államférfi.

Bánffy báró igazán vezetett. Es az állam hajóját mindenkor a magyarság ideálja felé kormányozta. Ez ma az általános

meggyőződés. A történelem is azt fogja róla konstatálni, amit — kihámozva az ő politikai egyéniségét a pártviszályok elhomályosító rétegéből — a nemzet közvéleménye tud róla és mond az ő dicsőretére. Egész ember ő és nagy államférfi.

A „haza bölcese”, a „legnagyobb magyar” és más nemzeti kiválóságok mellett ő mindenha mint a „legmagyarabb miniszterelnök” fog szerepelni a négy folyó és három hegység népe előtt.

Ez Bánffy Dezső báró legszebb emléksobra, — monumentum aere perennius. Érte a tettek beszélnek! (P. C.)

A kaszinó közgyűlése.

Nagybeeskerek, február 27.

Nem tudjuk, vajjon a társulati szellem élénkebb-e ilyenkor, avagy a jó ussonna vonzása a kaszinó tagjait, — tény, hogy ezen közgyűléseket — eltekintve más közgyűlésekkel — az a bizonyos nagyszámu, előkelő közönség látogatja, melyről oly ritkán olvasni.

Tegnap is már tíznegy óra előtt megtelt a nagy terem a Franz J. L. igazgató szépszámu gyűlékeseket üdvözölhetett, amikor pont 11 órakor a közgyűlést megnyitotta. Jelentésében kiemeli, hogy az elmúlt évben is azon volt a társulat vezetősége, hogy kötelességét teljesítse a megalégedéssel konstatálhatja, hogy a hetenkint csütörtökön megtartatni szokott estélyek szép látogatottságnak örvendtek, a mi talán a választmány által elhatározott és folyamatba vett helyiségátalakulásoknak is köszönhető, melyeket a közönség ma már saivesebben látogat.

A választmány az elmúlt évben Marcoin vendéglős kérelmére ugyanis a verandát padoztatta, beüvegeztette, átfestette és kályhával látta el. A kis terem parkettiroztatta, deszkafalakkal látta el és új ajtókat csináltatott, a billárd-szobát padoztatta és ezt ujonnan tapetiroztatta. Az olvasó-terem, társalgó terem tapetirozva és az olvasó mázolva lett, miáltal a helyiségek a látogatóra kellemes benyomást gyakorolnak. Igaz ugyan, hogy ez átalakulások nagy

A „TORONTÁL” tárcája.

A napszám.

Irtá: Békefi Antal.

Meghalt az asszony, az ember sirt. Sirt igazán, ritt a szivéből. Ceupa könyfolt volt a szeméjára. A gyerekeket rendbeszedte, berakta a kucskóba és csitította őket. A nagyobbak, a ki már tudta, hogy mi a baj és sirt, egy darab héjas kenyérral betömte a száját. Mig ezt majszolta, addig nem lármaszott. A méceses ellobbant. A seirja kiszáradt és a vattája égett. A mirha volt es az istenlátta szegény hajlék halottja mellett . . .

Jöttek az alsó-és felső házból, jó lelkek, a kik keresztet vetettek és mondták:

— Szegényke, neki jó.

Jó ám, oszt egy szemet sem meut ki a formájából.

Szép halott. Nézze kend már.

— Oh, Szép. A jó embert nem torsiija el az isten a halotti ágyon — mondja egy valaki.

Astán:

— A doktorhoz is szalajtasson kend — tanácsolta az öreg esztérgályos vén legény a munkás-cimborának — mert annak is tudni köll, hogy a Julis már így van. Irást kell rulla vönni . . .

A jól lelkek köztül valaki majd csak beszól a kerületi doktorhoz. Az majd jön és más pápaszemmel megnézi a halált.

Oh, bizony, nagy szomorúság ez. A szegény napszámos szomorkodva nézte a szegény asszonyt, a ki ott feküdt kis rongyos kaczabájában, a mit utoljára ráhuzott, mikor mondta:

— Fázok, hé, Andris.

Fázott és ruházta a kis rongyos kaczabájt és éjféltre — oh, uram, irgalom atyja — egészen kihült. Olyan volt a keze, mint a vas. Hideg és kemény. Pedig milyen fürge, dolgos, soványka kéz volt ez: igen, mindig tisztán tartotta a szegény, édes, kis ördögöket, a kik minden évben szaporodtak s ott ülnek mostan öten egy szomorú csomóban megbujva a kucskóba, a subás, mint a verébfiókók.

A napszámos elkésereggett, az ágyfát fogdosta és nézte a halottat és hosszukat húzott a fülledt levegőből.

— Rossz szag van itten, nyissa kend ki az ablakot, — mondta valaki.

Egy templomos vén asszony, a ki ott ku porgott az ágy előtt, keresztet vetett magára és fíbeszakította a megható siratót.

— Jaj, szentjeim, mög ne torobáljátok. Jó köröszény nem nyitja ki a halottas ház ablakát.

— Miért? No.

— Itthon van még a szökényke lelke.

Főlnézett jámbor pillantással a szent képre. Aztán a halottra vetette a tekintetét, mintha tőle várna ezért a kegyeletért áldást.

Oh, hát igen: itthon van még a szegény napszámos-asszony lelke . . . A férfiember mereven körülhordosta a tekintetét. Mintha keresné: hol van? A kis pohár fényesen csillant meg az almárium tetején. Tán abban van . . . A fehér

bogyós koszoru ott van nyolc esztendeje az üveg alatt, a falon . . . Tán bizony odaszállt a száraz levelek közé?

A gyerekek közt lárma támadt a konyhóban. A kisebbik belekapaszkodott a nagyobbik kezébe, a melyikben a kenyéret tartotta és kiabált, mint egy kis tigris . . . A nagyobbik gyerek megértette a szótalan beszédet és tört egy darabot a kenyérből a kisebbnek . . .

Már bizonyos, hogy az asszony lelke ott van köztük. Az egy esztendő Palkó beszédét bizonyosan ő magyarásta meg Jankónak . . .

A napszámos aztán föltette a kalapját és elment, kapot hamarosan fekete, gyalulation koporsót, két lilionszál volt ráfestve, olyan fehér festékekkel, mint a hó és mindjárt melléje mázolta a nagy irástudó ur, a ki árulja, hogy:

ITT NYUGSZIK

PATYOLAT ANDRÁSÉ, BENEI JULIS,
ÉLT 30 ESZTENDŐT.

Szép, finom és olyan fehér betűk voltak, mint a szemfedő. Azon pedig nagylevelű virágok is voltak.

Minden kitellett szépen a két párna toll árából. De jó, puha hely volt mind. Lány, mint a felhő, Julis asszony maga fosztotta.

S Patyolat András isten igazában dicsőrték a jó emberek. Patyolat András szerette az asszonyt.

— A halálában is tiszteletben tartja, — mondták.

Ugy nyult a hideg asszonyhoz, mintha élne . . .

áldozatokat igényeltek és 2226 forint költséget okoztak, de a választmány ezek fedezetéről is gondoskodott, amennyiben Marcoin vendéglőssel a bérszerződést múlt évi november 1-től 6 évre megújította és a Marcoin által ezen idő alatt fizetendő bértöbbletet az adósság törlesztésére fordítani határozta, úgy hogy $4\frac{1}{2}$ —5 év alatt összes adósságaink törlesztve lesznek, ha a tagsági díjak rendszeresen befolyznak.

Ezen átalakításokhoz a város 400 forinttal járult hozzá. A várossal a szerződést 6 évre megújították.

Elnök jelentésében elmondja, hogy tavaly Sylvester-estélyt rendeztek, mely azonban deficitel végsődött. Rónay Jenő szeretett főispánunk tiszteletére rendezett disztrakoma és Milassin kir. ügyész bankettjén szintén átengedték a termet.

A régi hátralékok behajtását az ügyész sikerrel folytatja s a folyó tagsági díjak befizetésénél is öröndetes javulás észlelhető. A kártyapénz is több bevételt mutatott az elmúlt évben. Az elmúlt évben újonnan belépett 21 tag, többnyire elköltözés folytán kilépett 9 tag.

A közgyűlés ezen jelentést tudomásul vette s a választmánynak az elmúlt évre a felmentvényt megadta.

Knyaskó Lajos könyvtárnok jelentéséből kitűnik, hogy a kaszinó tagjai elég nagy mérvben vették igénybe a könyvtárt, a mennyiben 56 tag 1379 kötetet vett ki. A könyvtár áll 723 műből, 1177 kötetben 1983 frt értékben, mely művek túlnyomóan szépirodalmi művek, de a közhasznú, ismeretterjesztő és tudományos művek száma is elég jelentékeny.

A könyvtár a múlt évben nem gyarapodott jelentősen. A könyvtárnok indítványozza, hogy jövő évre a könyvtár gyarapítására 250 frt vétessék fel és a katalogus 500 példányban nyomassék ki.

Az indítványok elfogadtattak.

Franz elnök ezután úgy a saját mint a tisztikar nevében lemond, mire Lauka Gusztáv korelnöksége alatt Franz J. L. urat egyhangulag nagy lelkesedéssel ismét megválasztják elnöknek.

Következik a tisztikarnak megválasztásaz, mely a következő eredményt tünteti fel:

Aligazgató: Reitter Oszkár	48 szavazat.
Pénztárnok: Keresztes Aladár	48 "
Ügyész: ifj. dr. Demkó Pál	28 "
Háznagy: Nónay	26 "
Könyvtárnok: Knyaskó Lajos	28 "
Jegyző: Szávits Sándor	48 "

Választmány:

Dr. Brájer Lajos	48 szavazat.
Dr. Grandjean József	47 "
Hajda Géza	31 "

Mikor a doktor megvizsgálta a halált, a napszamos asszonyt az ura felőlelte és belefeketette a tiszta koporsóba. Szépen fel volt ágyazva benne a forgács. Arra az örökös ágyra fektette.

Utóljára volt az asszony a karjában.

— Mikor halt meg? — kérdezte az orvos a munkást.

— Kakaskukorikolásakor.

— Hány óra volt?

— Három felé.

A doktor megírta az irásait. Aztán mondta az embernek, a ki ott állt a mellére hajtott fejével:

— Holnap délután temethetik.

A napszamos ember megfogta az ágy szélét és megütötte szót vissza:

— Holnap?

— Igen, csak holnap.

— Előbb szeretnék, nagyságos ur. Előbb. Nem lehet. Ha éjjel előtt halt volna meg, eltakaríthaták volna ma, de mivel ma halt meg, huszonnégy óra előtt semmi esetre se lehet . . .

A napszamos elkecseregett. Rászólt a gyerekekre, hogy ne ríjjanak. Nem érti az ember a szavát. Aztán az orvosnak mondta keserű szomorú szóval:

— Nagyságos ur, már csak akkor kérem, úgy tessék írni a cédulát, hogy éjjel előtt halt meg . . . El szeretnék takarítani még ma. El muszáj . . .

Hát én hazudjak maga miatt?

A halott ura, a szegény napszamos keserűséggel kiáltotta:

— Én pediglen, uram, még egy napszámot vesszjtek el! . . .

Dr. Mihálovics Odön	32 szavazat.
Ochváry Odön	45 "
Dr. Plechl Szilárd	41 "
Szabó Ferenc	41 "
Dr. Stassik Ferenc	45 "
Szardics György	25 "
Weisz Izidor	23 "
Dr. Végh Lajos	46 "
Alföldy Ede	44 "

Számvizsgáló bizottság:

Oldal Antal	48 szavazat.
Herzl Sándor	48 "
Grandjean Ede	48 "

Könyvtári bizottság:

Lauka Gusztáv	48 szavazat.
Dr. Brájer Lajos	48 "
Dr. Klein Mór	48 "

Vigalmi bizottság:

Reitter Oszkár elnök,

Dr. Brájer Lajos,

Dr. Perisics Zoltán,

Dr. Pollák Győző,

Enyedy Béla,

Demkó Vidor,

Hertelendy Ferenc,

Szávits Sándor,

Frankl Géza hadnagy,

Kovács Ernő főhadnagy,

Bauer Henrik,

Schindelman Sándor.

A költségvetés tételei a következők:

Bevételek: Pénzmaradvány 214 frt, tagdíjakban 1800 frt, hátralékos tagdíjak 300 frt jegyvénnyesek 200 frt, kultagok 24 frt, kártyapénz 810 frt, Teremdíj 400 frt, pincé és biliárd díj 1050 frt, újságok eladása 60 frt, különféle 20 frt, összesen 4878 frt.

Kiadások: Házbér 620 frt, szolgálk fizetése 660 frt, hírlapokra 500 frt, könyvtárra 500 frt, fűtés 600 frt, világítás 600 frt, kártyára 200 frt, távbeszélő 30 frt, iroda átalány 120 frt, váltó tartozásra 650 frt, különfélekre 398 frt, összesen 4878 frt.

A költségvetést egyhangulag elfogadták.

Végül nagy lelkesedéssel, egyhangulag disszagnak választották Lauka Gusztáv koszos köllőket. Az erre vonatkozó indítványt Schumarski őrnagy tette, ami annál érdekesebb, mert a szerb nemzetiségű cs. és kir. katonatiszt fejeste ki vele rokonszenvét a magyar íróval szemben.

A közgyűlés 1 óra után ért véget az elnök életével.

HIREK.

Tájékoztató.

Február 28. Pincérek bálja.

Március 4. Kereskedő ifjak bálja.

Március 7. Vörös-kereszt-egylet évi közgyűlése.

Március 15. Olvasókör márciusi ünnepélye.

Március 27. Közigazgatási bizottság.

A gőz- és kádfürdő mindennap reggeli 6 óráig esti 7 óráig nyitva van; hölgyek részére kedden, esütörtökön és pénteken d. u. 5 óráig; ugyanazon napokon $\frac{1}{2}$ óráig este urak részére is.

— Személyi hír. Rónay Jenő főispán hivatalos ügyekben Pancsovára utasított.

— Nemzeti szövetségek Torontálban. Torontálvármegyében jelenleg két helyen is készülnek megalakítani a Nemzet Szövetséget. Pancsován Lestyánszky János rendőr-főkapitány buzgólkodik fáradszatlanul, Nagy-Becs kerekén pedig Reitter Oszkár főkapitány fejt ki élénk akciót a szövetség érdekében.

— Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Ocsody Gusztáv és Onodnyé-Grosschmid Antonia torontál-bresszováci állami elemi iskolai tanító, illetőleg tanítónőt a pancsovai állami elemi iskolához helyezte át.

— Arvaház Zombolyán. Csicsáky Imre pápai kamarás kezdeményezésére Zombolyán mozgalom indult meg egy arvaház létesítése ügyében. Az ehhez szükséges összeget jótékony adakozások és gyűjtések útján véli a bizottság előteremthetni.

— Ünnepelet orvos. A mramoráki és környékbeli közönség a napokban nagy ovációban részesítette dr. Pirkmayer Konrád közösi orvost 25 éves jubileuma alkalmából. A társaskör helyiségében ez alkalomból mintegy százán gyűltek össze társasvacsorára, a hol számos sikerült felköszöntő hangzott el.

— Az Olvasókör matinója. A nagybecskereki magyar olvasókör tudvalevőleg egyik főelőjárul azt tüzte ki, hogy kellemes szórakozást nyújtva a közönségnek, bár szerény mértékben is, de terjessze a magyarosodást. Eért honosította meg annak idején a táncmulatsággal egybekötött felolvasó-estélyeket, tegnapról kezdve pedig a matinókat. Vasárnap délelőtt a közönség nagyon szívesen veszi az ilyen kellemes szórakozást, a mit eléggé bizonyít az a látogatottság, a melynek tegnap örvendett a kör. Az egyleti helyiség ez alkalomból egészen megtelt hölgy-közönséggel; ott láttuk mindazokat, a kik kezdetül fogva meglepő érdeklődéssel viseltettek a kör iránt s ezt az érdeklődést fenn szándékoznak tovább is tartani. Hogy pedig a közönség jól is mulatott, elég bizonyosság rá a sürűsen felhangzó tapsvihar. Urhegyi János polgári iskolai tanár ur sok könnyedséggel csevegett a nememancipációról, pompás humorral fejte ki ennek a szavadévi mozgalomnak visszacséggait, elismervé az azonban jogosultságát akkor, s mikor megfelelő körben morog. Utána Kutassy Józsefné urnő szavalta el Gyulai Pál „Pókainé“ című költeményét s a szavalt minden tekintetben méltó volt a hatalmas lendületű vershez. A szavaló urnőt nem ragadta el nemes drámai have egy pillanatra sem s mindig meg tudta tartani a kellő korlátokat. Végezetül dr. Steinbach Béla a már előnyösen ismert és méltányolt gordonkavirtuoz játésszattal Mendelssohn egy szimfoniájának andantóját óriási hatás mellett. A zongorakíséretet Rippka Armin zenetanár szolgáltatta.

— A pancsovai iskolák. Mióta Pancsován ez a nagyfontosságú ügy felelőre került, most van először alkalmunk regisztrálni, hogy az iskolák államosítása mellett is megindult a mozgalom. Es ez a mozgalom annyival öröndetesebb, miután a legilletékesebbek, t. i. a német városatyák, illetve a két szabadelvű párt lép az államosítás érdekében sorompóba. A független szabadelvűek Graff János Pál elnöke alatt legutóbb tartott értekezletükön, megbeszélve az államosításnak a város részéről megadható feltételeit, kimondták, hogy az államosítást kérik. — Az anyapárt Christian Antal kir. közjegyző elnöke alatt szintén elhatározta, hogy az elemi iskolák államosítását anyagi és hazafias szempontból szükségesnek és hasznosnak tartja.

— Tél van újra! Azaz hogy csak most van tél! Az emberiség türelmesen várt a fehérbársony hótakaróra s a fagyra, zuzmarára, míg szemébe nem kacagott a tavaszi napsugár. Tavaszi napsugár februárban! Nosza, a buzgó fiatalság lehányta magáról a sok prémes buadt, szőrrel bélelt bekecsot, bucsut mondott a korcsolyapályának és lengetavaszkabátoskákban, világos kockás pantallókban díszerte az euyhe tavaszi fuvallatot, a város naptényben fürdő élénk utóin. Am a csintalan időjárás alaposan megtréfálta a hebeburgya fiatalságot. Most már újra szürke az égboltozat s hideg a levegő, hogy szinte vacog bele az ember foga. A korcsolyapályán egyébként ma reggel óta újra vig az élet.

— Halálozás. Vecseházárol írják, hogy ott a napokban halt meg Brevis Ferenc közösi nyugalmazott tanító 70 éves korában, boldog házasságának 35-ik évében.

— Mulatság Mokriában. Mokri közösi tisztviselő kara a közösi jegyzői arvaház javára 1899. évi március hó 11-én a mokriai nagyvendéglő összes helyiségeiben táncvigalmat rendez. Belépti díj: személyijegy frt, családjegy 2 frt 50 kr. Felülfizetések közönnel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak.

— Megölte a szerelem. Maszlovszki Ottó pancsovai fiatal pénzügyör halálosan bele szeretett egy pénztáros kisasszonyba. Meglátta és megszerette a fiatal szív heves gerjedelmével. A boldogság azonban rövid ideig tartott. A szép Jozefin eltávozott Pancsováról, magával vivén a szerelmes fiatal ember nyugalmát, boldogságát. Ezóta buskomor, szórtalan lett Maszlovszki; társai hiába faggatták, hiába kérdezősködtek, konokul hallgatott, boldogsága és szerencsétlensége okát mélyen titkolta. Ezóta az emésztő bu lett elválhatatlan társa, míg nem f. hó 24-én reggel $\frac{1}{2}$ órakor, a Duna-előveszteglői laktanyában szolgálati fegyverével kioltotta fiatal életét. A lövésre elősiető társai már csak halottat találtak a padlón elterülve. A golyó jobb halántékán furódott fejébe s a bal halántékán jött ki.

— **Maskil el dol.** Az izraelita betegsé-
gélyző egyesület szombaton tartotta meg az idei
utolsó táncmulatságát, a mely a várakozáson
felül fényesen sikerült. Ezen pedig nincs is mit
csodálkozni, mert a hol annyi szép leány és
asszony van együtt, mint a Koronában volt, ott
a hangulat csakis emelkedett, feszelen és vig-
lehet. Ez a három kedélyállapot jellemzi az
egész estét s egyuttal ez fejezi ki a siker mér-
vét is. Alarcos hölgy egyetlen egy volt: Deising-
ger Annácska kisasszony, ki virágárusnőnek
öltözködve csinos összeget szerzett be virágaiból
játékony cődra. A fiatalság nem is késett leróni
vele szemben a hódolat adóját s megtette bál-
királynőnek. De azért királynő volt ott a többi
szép leány is, mert mindegyik megalkotta a
saját udvartartását, mely sajnos csak a reggeli
órákig tarthatott, a mikor a türelmetlen papák
és mamák unszolására szétozolt a bájos tündér-
sereg. A táncot tombola előzte meg számos csinos
és értékes nyereményvel. Akifogástalan rende-
zésért Geiger Manó telekkönyvesetű urat
illeti dícséret. Ott voltak:

Asszonyok: Buchbinderné (Orlovát),
Deutsch Manoné (Budapest), Deutsch Jakabné,
Deixner Lipótné, Deisinger Kálmáné, Eckstein
Vilmosné, dr. Eibschitz Miksáné, Eckstein Ritta,
Felsenstein Ferencné, Fischer Lipótné, dr.
Goldmann Józsefné, özv. Gross Ilona, Geiger
Manoné, Hirtenstein Markné, Hubert Manoné,
Julius Lipótné, Jokly Lipótné, dr. Klein Danielné,
özv. Kadelsburgerné, dr. Klein Mórné, Klein
Hermanné, Langerné, Meyer Henrikné, Moss
Pálné, özv. Reiter Ilona, Rosner Antonia,
Strasserné, Schwarz Mórné, dr. Stern Lászárné,
Stern Miksáné, Sajoviz Sománé, Schlesinger
Jakabné.

Leányok: Deixner Róza, Deisinger
Annuska, Deutsch Ilka, Deutsch Cili, Frankl
Paula (Temesvár), Fein Ilonka (Sárfalva),
Guttman Berta, Hirtenstein Hilda és Felice,
Heller k. a., Jokly Irma, Julius Berta, Klein
H-lén, Klein Gisa, Langer Micsi, Lichtenstein k.
a. (Mallence), Reitter Zseni, Schlesinger nővérek,
Sajoviz Malvin, Strasser Poldi, Sigmund Irma,
Weiss Istvánka (Temesvár), Weiskop Elis
(Lugos).

— **Névmagyarosítás.** Deutsch Alfréd
Albert nagybecskereki magánhivatalnok nevét
belügyminiszeri engedéllyel Zalára változ-
tatta. (Deutsch Alfréd Albert ur nem azonos
Deutsch Zsigmond fiával.)

— **Pincérek bálja.** Megemlékestünk már
röla, hogy a nagybecskereki pincérek is rendez-
nek a bójtben mulatságot, a mely holnap zajlik
le a kassinóban. A védnökői tisztet ez alkal-
omból Potye Lajosné vállalta el. Az előjelek
után itélve a pincérek bálja, noha a bójtbe
esett, jókedv tekintetében semmiben sem fog
mögötte maradni a farsangi mulatságoknak. A
kik meghívót véletlenségből nem kaptak s
ilyenre igényt tartanak, forduljanak ez iránt
Jósihoz, a Róza-szálloda főpincéréhez, a ki
eleget tesz kívánalmuknak.

— **A szubrett regénye.** A kicsi szubretnek
az Élet nevű rendező egyszer egy olyasféle
szerepet osztott ki, a mely mintha nem vágott
volna az ő szerepkörébe. Olyasforma volt, mintha
drámai hősnőnek szabták volna. Szerelom volt
benne és lemondás. A lemondás nagy volt, de a
szerelem még nagyobb. Ez a kicsi szubrett:
Lipocsei Józsa, a pécsi színtársulat tagja, —
neki vágott a nehéz szerepnek s a hogy ő meg-
jászotta, vigjáték lett belőle: házasság lett belőle.
A kis szubrettet a napokban nöl vette Hassnos
József dr. szolnoki ügyvéd, a kinek kedvéért a
szubrett két drámai lemondást játszott meg:
elhagyta — tizenkilenc éves korában, a leg-
biztatóbb sikerek, a leghódítóbb tapsviharak után
— a színpadot s elhagyta szülei vallását: a
völégénye kedvéért áttért a zsidó hitre. A héten
aláírta a fiatal színésznő utolsó szerződését,
a melyet közönségesen házassági szerződés-
nek hívnak, a pécsi zsidó templomban a rabbi
megáldotta őket s ezzel Lipocsei Józsa színészeti
karrierjének vége volt.

— **Halálos pofon.** Különös esetről értesít-
tenek bennünket Tordáról. Jeney Gáspár jó-
módu tordai gazda átment a szomszédjában levő
egyik háza lakójához Szalma Andrásához és
vele civakodni kezdett a kápurongálás miatt.
Szalma nem engedte, hogy hásiura őt szidja
nyersen felegetett neki vissza, a mi annyira
dühbe hozta Jeneyt, hogy ez a nála levő botjával
Szalmát fejbe ütötte, de Szalma töle a botot
kicsavarta s tanuk szemeláttára átdobta a

szomszéd udvarba. Jeney botját visszahozta s
ujból kikezdett Szalmával, sőt ennek neje ellen
is támadólag lépett fel, mire Szalma oly erővel
ütötte arcul Jeneyt, hogy ez távolgyva távozott
a helyszínéről és néhány lépésnyi távolban holtan
rogyott össze. A csendőrök a tettest őrizet alá
vették.

— **Gyilkos asszony.** Annak idején rész-
letesen megirtuk azt a szörnyű gyilkosságot,
melyet mult évi december 5-én Keller Józsefné
Mathias Anna mokriai fiatal asszony vetélytársán
Kerek Katalinon elkövetett. Keller József
mokriai fiakkere ugyanis szerelmi viszonyt
folytatott Kerek Katalin menyecskével. A bűnös
viszony a szerelmesek között utóbb annyira
fejődött, hogy Keller elűzte házából feleségét
és a szemre való menyecskét vette magához. A
szegény, otthonából kiűzött asszony ekkor
borzasztó tette határozta el magát, hogy megöli
vetélytársát, a ki az ő fáradsággal szerzett
vagyonába lépett. Mult évi december 5-én este
tájban revolverrel és egy éles konyhakéssel
lesbe állott. A mint Kerek Katalint az udvaron
megpillantotta ráölt. Mikor látta, hogy a
menyecske egy sikolytással összeesett, reá rohant
és az éles konyhakéssel még huszonnyolc
szurkát ejtett rajta, melyek közül az orvos
szakértői vélemény szerint három rögtön halált
okozó volt. Ebben a gyilkossági ügyben a kikindai
kir. törvényszék büntető tanácsa f. hó 23-án
tartotta meg a végítárgyalást Kemény Frigyes
kir. táblai bíró elnöklésével. A vádhatóságot
Stocker Antal kir. ügyész képviselte, kinek
vádbeszéde után a gyilkos asszonyt 15 évi
fegyházra ítélték.

TÁVIRATOK.

Az új kabinet.

Budapest, február 27. (A „Torontál”
eredeti távirata.) A hivatalos lap mai rend-
kívüli kiadása közzé teszi, hogy a király
elfogadta a Bánffy-kabinet hivatali lemondá-
sát s annak hü, buzgó szolgálataiért leg-
magasabb köszönetét nyilvánítja. A királyi
kéziratok felmentik állásuktól saját kérel-
mükre Erdély Sándor igazságügyi, Perczel
Dezso belügyi és báró Daniel Ernő keres-
kedelemügyi minisztereket fáradhatlan buz-
galommal teljesített hü és kitünő szolgál-
lataik teljes elismerése mellett. Ezután
következnek az új kinevezések Széll
Kálmán miniszterelnökkel, ki egyuttal ideig-
lenesen a belügyi tárca vezetésével is
megbizatik; utána jön báró Fejérváry,
Lukács, Wlassics, Darányi, Cseh és gróf
Széchenyi ujlágos kinevezése, illetve eddigi
állásaikban való megerősítése, Plósz Sándor-
nak igazságügyi, Hegedüs Sándornak pedig
kereskedelemügyi miniszterré való kine-
vezése.

Bánffy és Lukács kitüntetése.

Budapest, február 27. (A „Torontál”
eredeti távirata.) A hivatalos lap mai rend-
kívüli kiadása közli a következő legfelsőbb
királyi kéziratot:

Kedves báró Bánffy!

Midőn saját kérelmére ezennel ál-
lásától felmentem, ezen alkalomból ön-
nek miniszterelnöki állásában nehéz
viszonyok közt is mindenkor teljes oda-
adással, ritka önmegtadással és tiszta
hazafias szándékkal teljesített kiválóan
hü, buzgó, kitünő szolgálataiért hálás
elismerésemet nyilvánítom és változat-
lan kegyelmem jeléül önnek Szent
István rendem nagykeresztjét
díjmentesen adományozom.

Ugyancsak ezen száma a hivatalos
lapnak hozza azt a másik királyi kézira-
tot is, melylyel ő Felsége Lukács László
pénzügyminiszternek kiváló érdemei elis-
meréséül a Lipótrend nagykeresztjét díj-
mentesen adományozza.

Miniszterek eskütétele.

Budapest, február 27. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Bécsből telegrafálják,
hogy az új kormány tagjai ma tették le
ő Felsége kezébe az esküt.

A nemzeti párt bomlása.

Budapest február 27. (A „Torontál”
alkalmi tudósítójától.) A nemzeti pártnak
csütörtökön nagyfotosságu értekezlete lesz.
A párt kimondja ugyanis, hogy feloszlik s
tagjai belépnek a szabadelpvűpártba, néhányan
a néppártba s a függetlenségi pártba. Ez a
változás szombatig történik meg.

Budapest, február 27. (A „Torontál”
eredeti távirata.) A félhivatalos O. É.
jelenti: Hir szerint a nemzeti párt
csütörtöki értekezletén a párt vezeterei a
párt feloszlását fogják indítványozni.
Ezután többen belépnek a szabadelvű,
nép és függetlenségi pártba. Szombatig a
disszidensek is visszatérnek a szabadelvű-
pártba.

Budapest, február 27. A „Torontál”
eredeti távirata. (Feladatott d. u. 2 óra
40 perckor.) Biztos forrásból jelenthetem,
hogy csütörtökön 20 nemzeti párti kép-
viselő lép be a szabadelvű pártba.

Apponyi utazása.

Budapest, febr. 27. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Apponyi Albert gróf ma
Eberhardba utazott, hol édes atyja súlyo-
san megbetegedett.

Szenzációs házkutatás.

Budapest, február 27. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Párisból telegrafálják,
hogy az orleansi herceg titkáranak laká-
sán ma házkutatást tartottak.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1899. február 27.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilós	100 kilogr.		kilós	100 kilogr.	
		ártól	frtíg		ártól	frtíg
Bánsági	uj	76	9.90	10.—	80	10.40
Tiszavidéki	„	76	10.19	10.20	80	10.45
Pestvidéki	„	76	10.05	10.15	80	10.4
Bácskai	„	76	10.20	10.25	80	—

Rozs	ó	elsőrendű	kilós	
			70-72	7.85
„	„	másodrendű	—	7.75
Arpa	„	takarmány	60-62	6.20
„	„	égetni való	62-64	6.60
„	„	sürfözésre való	64-66	7.60
Zab	„	—	39-41	5.80
Tengeri	„	bánsági	—	4.65
„	„	másnemű	—	4.60

Határidő-üzlet.

Budapest, február 27. (A nagybecskereki
Lloyd-társulat távirata.) Buzában a kínálat
és vételkedv kielégítő, forgalom 18.000
mm, az árak szilárdak. Kötetett:

Buza márciusra	9.88— 9.89
„ áprilisra	9.60— 9.61
Rozs	8.60— 8.61
Tengeri májusra	4.65— 4.68
Zab márciusra	5.77— 5.78
Repcő augusztusra	12.15— 12.25

Hirdetések.

Kiköltetni való tojás.

Legfinomabb, kitüntezett
fajállatoktól:

Plymouth-Rocks	}	árba 20 kr.
Langehan		
Olasz		

Kapható:
Szekulits Olgaánál,
őrnagy neje.
207-6.4
Kumán (Torontálmege).

— Az állatok szabadon tartatnak. —

Nagybecskerek r. t. város polgármesterétől.

182. számhoz 1898. évi. 1899.

215-2.2

Árlejtési hirdetmény.

Nagybecskerek r. t. város tanácsa részéről ezennel közzé tétetik, miszerint Nagybecskerek városában teljesítendő előfogatú szolgálmánynak és tűz eseténi 3 pár lóval teljesítendő vízfordásnak 1899. évi október hó 1-étől kezdődő egymásutáni évre leendő bérbeadása tekintetéből **1899. évi március hó 1. napjának délelőtti 9 órájkor** a városházi épület II. tanácsnoki irodában nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni, melyre árlejtési szándékozók a 390 frt bánatpénzzel ellátva ezennel meghívottnak.

Zárt ajánlatok 50 kros bélyeggel és 390 frt bánatpénzzel ellátva az árlejtést megelőző nap déli 12 órájáig az árlejtés megtartásával megbízott tanácsnoknál adhatók be.

Az árlejtési feltételek az árlejtés napjáig hasonlóul a II. tanácsnoki irodában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Kelt Nagybecskereken, 1899. évi febr. hó 21-én.

Dr. Grandjean József,
polgármester.

190. tilkvi szám. 1899.

219-1.1

Póthirdetmény.

Az alibunári kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint a Brtká Janó végrehajtatónak Lálícs Fülöp és társa végrehajtást szenvedettek elleni 230 frt s jár. iránti végrehajtási ügyében 7024/98. sz. alatt kibocsátott árverési hirdetményben a ferdinándfalvai 964. számú tjkvben foglalt:

1. 158. ö. i. számú ház és 800 □-öl házhely 280 frt;
2. 3. dülő 73. hrsz. 2⁸⁰⁰ hold II. o. szántóra 182 frt;
3. 1. dülő 7. hrsz. 800 □-öl II. oszt szántóra 36 frt;
4. 1. dülő 73. hrsz. 3 hold II. oszt. szántóra 218 frt;
5. 3. dülő 73. hrsz. 1⁸⁰⁰ hold II. oszt. szántóra 109 frt;
6. 5. dülő 73. hrsz. 2¹⁰⁰ hold II. o. kaszállóra 377 frt;
7. 7. hrsz. 2 hold II. oszt. kaszállóra 240 frt és
8. 110. hrsz. 500 □-öl szőlőre 90 forint és

B) a ferdinándfalvai 1127. számú tjkvben foglalt:

9. 2. dülő 73. hrsz. 4 hold II. oszt. szántóra 291 frt;
10. 3. dülő 73. hrsz. 2 hold II. oszt. szántóra 187 frt;
11. 251. hrsz. 200 □-öl kertre 24 forint;
12. 100. hrsz. 580 □-öl szőlőre 102 forint;
13. 7. hrsz. 2⁸⁰⁰ hold III. o. kaszállóra 292 frt;
14. 2. dülő 7. hrsz. 800 □-öl II. o. szántóra 213 frt;
15. 1. dülő 7. hrsz. 2⁸⁰⁰ hold II. o. kaszállóra 292 frt;
16. 1. dülő 2. hrsz. 1⁴⁰⁰ hold II. o. kaszállóra 139 frt és
17. 2. dülő 2 hrsz. 400 □-öl II. o. kaszállóra 107 frt megállapított kikiáltási árban Ferdinándfalva község házában 1899. évi március hó 30-ik napjának délelőtti 10 órájára kitűzött árverés az 1881. LX. t. c. 167. §-a alapján Kurländer Imre végrehajtható érdekében is 669 frt 30 kr. tőkekövetelése s járuléka kielégítése végett megtartatni fog.

Alibunarott. 1899. évi január hó 11. napján.

Kérészy,
kir. járásbíró

Nagybecskerek r. t. város polgármesterétől.

8005. szám. k. i. 1899.

198-2.2

Hirdetmény.

Az 1880. évi XXVII. t. c. 15. §-a értelmében felhivatnak Nagybecskerek városában tartózkodó valamennyi hadmentességi díj-kötelesek, akár itteni illetőségűek, akár nem, miszerint az idézett törvény szakaszában körülírt köteles bejelentéseiknek reájuk, esetleg a családfőre 1898. évben kivetett egynasadó összegének hiteles kimutatása mellett (az adókönyvecske előmutatása által) **folyó 1899. évi február hó 28-ik napjáig** a városi adóhivatalban annál is inkább tegyenek eleget, mert ellenkező esetben ezen mulasztás az idézett törvény 20. §-ában kiszabott pénzbírság, esetleg megfelelő elzárási büntetés alá esik.

Figyelmeztetnek a hadmentességi díj-kötelesek ezuttal arra is, hogy azok, kik Nagybecskerek városán kívül adóval megrovva nincsenek, vallomásaikat tollba mondhatják, azok pedig, kik egynasadót más községben is vagy közvetlen a m. kir. adóhivatalnál fizetnek, vallomásukat az illető községi előljáróság, illetve a m. kir. adóhivatal megerősíteni tartoznak, végre, hogy egy családfő, kinek több haddij köteles családtagja van, a külön-külön teendő bejelentésben ezen körülményt jelezni tartozik.

Nagybecskerek, 1899. évi február hó 10-dikén.

Dr. Grandjean József,
polgármester.

Nagybecskerek r. t. város polgármesterétől.

19057/98. számhoz.

216-2.2

Hirdetmény.

Nagy-Becskerek város szőlőtelepén 1899. évben eladás alá kerül:

- 9000 darab különböző fajú sima oltott vessző, darabja 6 kr.
- 2800 darab gyökeres oltás, darabja 8 krajcár.
- 12000 darab I. oszt. gyökeres ripária portális, ezre 13 frt.
- 28000 darab I. oszt. sima ripária portális, ezre 6 frt.
- 35000 darab II. oszt. sima ripária portális, ezre 4 frt.

Felhivatnak mindazok, a kik ezen venyegékből venni szándékoznak, hogy a hivatalos órák alatt a városi II. tanácsnoki irodában, a hol a szőlővesszők faj szerinti kimutatása betekintheő, jelentkezni sziveskedjenek.

A venyegék kívánatra a vételárnak lefizetése után azonnal kiadatnak a szőlőtelepen, avagy kinatra utánvétel mellett vidékre is megküldetnek.

Kelt Nagybecskereken, 1899. évi febr. hó 21-én.

Dr. Grandjean József,
polgármester.

Törökbecsei főszolgabíró.

2041/I. szám 1899.

222-2.1

Pályázati hirdetmény.

Kumán községében helyettesítés folytán ideiglenesen betöltött I. és II. **segédjegyzői állásra** pályázat hirdettnék és figyelmeztetnek pályázni óhajtok, hogy ebbeli szabályszerűen felszerelt kérvényeket **folyó évi március hó 10-ig** alulírott főszolgabíróhoz címezve benyujtsák.

Az I. segédjegyzői állás javadalmazása 400 frt fizetés, 120 frt lakbér, 40 frt uti-átalány, 20 frt helyettes anyakönyvvezetői tiszteletdíj.

A II. segédjegyzői javadalmazás pedig 400 frt fizetés, 40 frt uti-átalány, 20 frt helyettes anyakönyvvezetői tiszteletdíj.

Törökbecsén, 1899. évi február. 23-án.

Lowieser,
főszolgabíró.

Két szép
utcai lakás
a Nádor-utca sarkán május
hó elsejétől kiadó.
205-x.3 Bővebbet
Fuchs Sándornál.

897. szám 1899.

224-3.1

Arverési hirdetmény.

Dolova község két országos vásarán való **helypénzszedési jog** a **folyó 1899. évre március 5-én délután 3 órakor** fog nyilvános árverésen **hasznbérbe adatni**. A feltételek a jegyzői irodában betekintheők.

Dolován, 1899. évi február hó 23-án.

A községelőljáróság.

55. b. v. sz. 1899.

227-1.1

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bir. végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a nagybecskereki kir. járásbírósgnak 1898. évi V. 1085. sz. végzése folytán Várady Imre dr. nagybecskereki ügyvéd által képviselt Naszke Károly nagybecskereki felperes részére Bodor József és Rozália alperesek ellen 45 frt követelés jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől felül és lefoglalt és 488 frtra becsült ingóságokra a nagybecskereki kir. járásbírósg 1898. évi V. 1085/2. sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, Felső-Muzslya határában levő tanyájukon és a községben házuknál leendő megtartása határidőül **1899. évi március hó 4. napjának délelőtti 9 órája** bitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt lovak, malacok, gazdasági eszközök és vetőgép a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban b adni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölöslegére fognak utaltatni.

Kelt Nagybecskereken, 1899. évi febr. hó 17. napján.

Simonich Zsigmond,
kir. bírósági végrehajtó.

1328. kig. szám 1899.

228-3.1

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye módosi járásában levő Torontál-Szécsány nagyközségben megüresedett **jegyzői állásra** ezenel pályázatot hirdetek.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, a kik ezen állást elnyerni óhajtok, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. §-ában előírt képesítést, az eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket **hozzám folyó évi március hó 14-ig** annál is inkább adják be, mivel a későbbben érkezett kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A választás folyó évi március hó 15-én d. e. 1/2 11 órakor fog Tor. Szécsány község-házánál megtartatni. A jegyzői állás javadalmazása a következő:

1. Készpénzfizetés évi 694 frt 28 kr.
2. Természetbeni lakás.
3. Magánmunkálatokért szabályrendelileg megállapított díjak.
4. 80 frt anyakönyvi tiszteletdíj.
5. Árvapénztári ellenőri tiszteletdíj 100 frt.

Módos, 1899. évi február hó 22-én.

Dr. Gyertyánffy,
főszolgabíró.